

تولید نهال و جنگل کاری

مؤلفان:

ومید مصلی، سمیرا صادقی، مهری اسدی، فاطمه زری، زیبا امیدفر، سید محمد رضا

تراپی، فرزاد قربود، محمد رضا غلامپور، محمود ایزد، محمد هادی رومیان

طراحی و ویراستاری: سهراب صادقی

بهمن ۱۳۹۶

سرشناسه: محصلی، وحید، ۱۳۵۰

عنوان و نام پدیدآورندگان: تولید نهال و جنگل کاری / وحید محصلی، سمیرا صادقی، مهری

اسدی، فاطمه زارعی، زیبا امیدی‌فر، سید حمیدرضا ترابی، فرزاد

فربود، محمدرضا غلامپور، محمود ایزدی و محمد هادی روحیان

مشخصات نشر: مؤلف

مشخصات ظاهری: ۴۲۰ ص، مصور (بخشی رنگی)، جدول، نمودار.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۰۴-۸۲۸۳-۱

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: نهال‌ها

رده بندی کنگه: ۱۳۹۶ ت ۹ ن / QK۴۷۷/۲

رده بندی دیویی: ۵۸۲/۱۶۰

شماره کتابشناسی: ۴۸۲۱۶۱

تولید نهال و جنگل کاری

ویراستار علمی: سهراب صادقی

نوبت چاپ: اول

تاریخ انتشار: بهمن ۱۳۹۶

شمارگان: ۱۰۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۰۴-۸۲۸۳-۱

قیمت: ۳۵۰۰۰ تومان

تمامی حقوق طبع و نشر محفوظ است.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
۵	فصل اول: شناخت عرصه‌های منابع طبیعی تجدید شونده
۲۱	فصل دوم: شناسایی گونه‌های جنگلی
۴۹	فصل سوم: احداث کار
۶۹	فصل چهارم: بذور درختان پهن برگ و سوزنی برگ
۹۹	فصل پنجم: نگهداری و جمع‌آوری بذور درختان جنگلی
۱۲۱	فصل ششم: نهالستان‌های جنگلی
۱۷۱	فصل هفتم: تولید نهال پهن برگان و سوزنی برگان
۲۵۳	فصل هشتم: تولید نهال‌های زینتی
۲۷۳	فصل نهم: درخت‌کاری و توسعه فضای سبز
۲۸۵	فصل دهم: پارک‌داری
۳۳۳	فصل یازدهم: ماشین‌آلات مورد استفاده در نهالستان و جنگل‌کاری
۳۵۵	فصل دوازدهم: کاربرد انواع سم‌پاش‌ها
۳۶۷	فصل سیزدهم: مهار بیماری‌ها و آفات در نهالستان‌های جنگلی

مقدمه

در حدود ۳۰۰۰ سال قبل از اف خانه بسیاری از ایرانیان را باغ احاطه کرده بود و واژه پردیس به همان باغ‌های پیرامون خانه گفته می‌شد. این شیوه برای سایر ملل نیز الگو شد و این واژه ایرانی به دوردست‌ها رفت. در لغت‌نامه دهخدا، واژه پردیس که مأخوذ از زبان مادی است به معنی باغ و بستان آمده است. این واژه که در اوستا و بار به کار برده شده به معنی انباشتن و دیوار کشیدن و در مجموع به معنای درخت‌کاری و دل‌نارای پیرامون ساختمان است. در دوره هخامنشیان و بعد از آن در سرتاسر ایران، تعداد بسیاری باغ زیارت و با شکوه وجود داشته است. مهم‌ترین باغ ایران باستان، پردیس پاسارگاد بود. کورش مؤسس سلسله هخامنشیان و نخستین پادشاه بزرگ ایران (۱۱۵۱-۱۱۸۱ قبل از هجرت) پایتخت خود پاسارگاد را به صورت باغی بزرگ ساخته بود. کاخ‌های سلطنتی وی بدون استحکامات دفاعی و در میان مجموعه‌ای از باغ-ها قرار داشت. وی اولین کسی بود که درخت‌کاری ردیفی و منظم را (مانند صف سربازان) ابداع کرد و به دست خود، به زیباترین درخت مدال جواهرنشان می‌داد. هر بخش از پردیس پاسارگاد به شکل مربع یا مستطیل بود و به مربع‌های کوچک تقسیم و در رأس هر یک از این شبکه مربعی، یک درخت که عمر طولانی‌تری داشت کاشته می‌شد. این مربع‌ها به مربع‌های کوچک‌تر

تقسیم و در هر رأس آن، درختان با عمر متوسط و در رأس مربع‌های بعدی درختان با عمر کوتاه کاشته می‌شد. بدین ترتیب این باغ یا جنگل مصنوعی منظم، مجموعه‌ای از ردیف درختان بود و از هر طرف که نگاه می‌شد ویژگی ردیفی بودن درختان معلوم بود. خاصیت دیگر این نحوه کاشت آن بود که بر اثر گذشت زمان و جانشینی درختان دیگر، شکل کلی باغ از بین نمی‌رفت. همچنین به دلیل تفاوت ارتفاع درختان، نورگیری آنها منظم بود و قسمتی از باغ خالی نمی‌شد. نبود درختان سرو، کاج و نخل در سنگ نگاره‌های تخت جمشید، نشان دهنده فراوانی و اهمیت این گونه‌ها در باغ‌های آن دوره است.

عرصه‌های جنگلی شمال ایران در گذشته جای خالی چندانی برای جنگل کاری نداشت بلکه انبوهی جنگل و گسترش آن در نواحی ساحل دریای خزر، برای ساکنان مشکل‌زا بود. بومیان برای کشاورزی، دامداری و سکونت حواصیل زمین خالی از درخت بودند و مجبور می‌شدند با روش‌های مختلف، از جنگل زمین بگیرند. شکل دیگر وجود مرداب‌های فراوان در بین جنگل‌های جلگه‌ای بود که در نتیجه ساکنان محلی برای در امان ماندن از بیماری مالاریا، در فصل تابستان به مناطق کوهستانی و بیلاقی می‌رفتند. بدین ترتیب می‌توان گفت که جنگل کاری در شمال ایران، پس از تخریب‌های انجام شده دهه‌های امیر و احسان نیاز برای حفظ جنگل رونق گرفته است. در سال ۱۳۳۱ هفت هزار اصله نهال در جنگل‌های نمک آبرود در غرب مازندران که بر اثر احداث کوره زغال و قطع درختان تخریب شده بود، غرس شد. در همین سال، هشت هزار اصله نهال از انواع مختلف در جنگل‌های سفید تمش با گونه‌های پهن‌برگ بومی کاشته و با سیم خاردار محصور شد. این جنگل کاری را شاید بتوان نخستین جنگل کاری به سبک جدید در شمال کشور دانست. در همین سال جنگل کاری بلوط و آزاد در نهالستان چمارسرای رشت صورت گرفت. اولین جنگل کاری شاخص در شمال کشور در سال ۱۳۴۰ در شهرپشت نوشهر در قطعه‌ای به مساحت ۴۰ هکتار با گونه‌های مختلف سوزنی‌برگ انجام شد.

در سال ۱۳۴۱ با ملی شدن جنگل‌ها و مراتع کشور، جنگل‌کاری دامنه‌ای گسترده‌تر یافت و در مجموع از سال ۱۳۴۱ تا پایان ۱۳۸۵ در حدود ۴۳۷ هزار هکتار جنگل‌کاری در شمال کشور انجام شد. این در حالی است که مجموع جنگل‌کاری انجام شده در جنگل‌های خارج از شمال در همین محدوده زمانی در حدود ۶۵۰ هزار هکتار بوده است.

www.ketab.ir